

SUPPLEMENT

Understanding the שמחת תורה of מנהגים

אוצר דינים-שמחת תורה

יום טוב ביום אחרון של חג הסוכות, והוא יו"ט שני של שמיני עצרת, ונקרא שמחת תורה מפני שמסיימין בו קריאת התורה בצבור ושמחין כי זכו לגמור אותה. שמחת תורה בחו"ל הוא לעולם כ"ג תשרי באחד מימי אגד"ו בשבוע, ובא"י הוא כ"ב בתשרי וחל רק בימי בנה"ז. בשמחת תורה מתפללין כמו בשמיני עצרת אך אין אומרים בו גשם למוסף.

[קריאת התורה] בנמרא אמרו יו"ט האחרון של חג קורין כל הבכור וכו' למחר קורין וזאת הברכה ומפטירין ויעמוד שלמה (מגילה ל"א). בסדור רב עמרם גאון רשומה ההפטרה ויהי אחרי מות משה (יהושע א'), וכן מנהגנו. מזמן הגאונים נתפשט המנהג לקרוא בשמחת תורה פ' בראשית אחר סיום התורה, להודיע שחביבה תורה לנו כדבר חדש ולא כדיומגמא ישנה שאין אדם סופנה אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה (ספרי פ' ואתחנן). והמסיים עושה סעודה, כאמור באגדה וייקץ שלמה וגו' ויבא ירושלם וגו' ויעש משתה לכל עבדיו. א"ר אלעזר מכאן שעושין סעודה לגמרה של תורה, שהרי שלמה כשאמר לו הקב"ה הנה נתתי לך לב נבון וגו' עשה משתה (ס' האשכול ח"ב סי' כ"א). טעם אחר כדי שלא יהיה פתחון פה לשמן לקטרג לומר רבש"ע כבר סיימו ישראל את התורה ואינם רוצים לקרות עוד (לבוש סי' תרס"ט). ונהגו לעטר את הספר תורה בכתר שלה (זהר פ' פנחס) ומרבים את הקרואים (או"ח סי' רפ"ב ב'), ומנהגנו לקרוא לכל איש וחבר בביהכ"נ לעלות לתורה. וקורין כל הנערים לתורה ומברכים אותם בברכת המלאך הגואל וגו'. קודם הקריאה מקיפים את הבימה של ביהכ"נ עם כל הס"ת שבהיכל ומרבים את הנרות (או"ח שם). והנערים הולכים עם הגלים בהקפות ועל ראשם תפוח ובתפוח תחוב נר דולק, לרמז על התורה שהיא מאירת עינים, וגם נאמר באורים ברכו את ה'. והדגלים הם תכסיסי המלחמה שלנו במלחמתה של תורה (מנהגי ישורון סי' ס"ז). והנערים והטף שמביאין לביהכ"נ הוא זכר למצות הקהל שהיה ביום אחרון של חג במוצאי שנת השמיטה שהביאו עמהם נשים וטף לשמוע מפי המלך את משנה התורה (מטעמים 56). והנשים היו זורקין פירות על הנערים (מנהגי מהרי"ל הל' יו"ט). בשעת ההקפות מזמרים "אתה הראית לדעת" ואחר ההקפות "שישו ושמחו בשמחת תורה" התקבצו מלאכים" וכו'. מי שמסיים את התורה נקרא חתן תורה, ומי שמתחיל נקרא חתן בראשית, ואומרים לפניהם דברים של שבת "מרשות". מנהג מצרים כמו בא"י לקרוא לחתן שלישי הנקרא "חתן מעונה" והוא עולה סמוך אחר גמר כל העולים לס"ת וחותרים בו עד ובגאותו

שחקים. וחתן מעונה קורא מעונה וגו' עד על במותימו תדרוך; ואחריו עולה חתן תורה ומסיים; ואחריו חתן בראשית. ואין מפסיקין בין החתנים במי שברך, רק אחרי גמר כל השלשה חתנים מתחילין בחתן תורה ואחריו חתן בראשית ואחריו חתן מעונה (נהר מצרים הל' סוכה ולולב סי' י"ח). בקריאת חתן בראשית עונים הקהל ויהי ערב ויהי בקר בכל יום מששת ימי בראשית בקול רם, כדי להוציא מלב האפקורסים האומרים ששתי רשיות יש חלילה ומי שברא אור לא ברא השך (עי' סנהדרין ל"ז).